

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Transport en Luchtvaart

Voortgangsrapportage 1

Project Mainportontwikkeling Rotterdam

Verslagperiode 1 september 2006 tot en met 31 december 2006

Colofon

Uitgegeven door: Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Uitgevoerd door: Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR)

Informatie: Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR)
Telefoon: 070-351 1463
Fax: 070-351 1477
E-mail: pmr@minvenw.nl

Opmaak: Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR)

Datum: 29 maart 2007

Status: Definitief

Versienummer: D35649 v5

Inhoudsopgave

1.	Inleiding 4
1.1	Eerste voortgangsrapportage 4
1.2	Samenvatting 4
1.3	Essentialia PMR 5
1.3.1.	Project Mainportontwikkeling Rotterdam 5
1.3.2.	Sturingsfilosofie van het Rijk 6
2.	Project in zijn omgeving 9
3.	Stand van zaken deelprojecten 10
3.1	Deelproject Landaanwinning 10
3.1.1.	Aanleg Tweede Maasvlakte 10
3.1.2.	Natuurcompensatie Tweede Maasvlakte 12
3.2	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied 13
3.3	Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied 14
4.	Stand van zaken coördinatie PMR 15
4.1	Samenhang vervolgprocedures 15
4.1.1.	Coördineren van procedures 15
4.1.2.	Doorzetkracht in het ruimtelijke spoor 16
4.1.3.	Rol maatschappelijke partijen bij vervolgprocedures 16
4.2	Luchtkwaliteit 16
4.3	Notificatieprocedure 17
5.	Projectbeheersing 18
5.1	Planning 18
5.2	Scopemutaties 19
5.3	Financiën 20
5.3.1.	Projectbudget 20
5.3.2.	Mutatieoverzicht Rijksbudget 21
5.3.3.	Ontwikkeling post onvoorzien 22
5.3.4.	Aangegane verplichtingen 22
5.3.5.	Kasritme 23
5.4	Risico's 24
5.5	Borging van de afspraken en kwaliteit 27
	Afkortingenlijst 28

1. Inleiding

1.1 Eerste voortgangsrapportage

Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR) valt onder de Regeling Grote Projecten van de Tweede Kamer. Door middel van halfjaarlijkse voortgangsrapportages worden de Tweede Kamerleden geïnformeerd over de voortgang van de deelprojecten van PMR.

Op 10 oktober 2006 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de uitvoering van PMR door haar instemming te verlenen aan de PKB PMR (2006) en Bestuursakkoord en Uitwerkingsovereenkomsten. Ter onderbouwing van dit besluit is de Basisrapportage (september 2006) opgesteld. Vanaf dat moment is de cyclus voor de halfjaarlijkse Voortgangsrapportages gestart.

De voorliggende eerste Voortgangsrapportage beschrijft de voortgang over een periode van vier maanden, te weten de periode van 1 september 2006 tot en met 31 december 2006, aangezien de Basisrapportage als peildatum 1 september 2006 hanteerde. De voortgangsrapportages hanteren als peildata 31 december en 30 juni.

Voor een volledig en actueel beeld over een aantal onderwerpen zijn relevante ontwikkelingen in de periode na 31 december 2006 opgenomen in de begeleidende brief bij deze rapportage.

De verantwoordelijkheden voor de uitvoering van PMR zijn duidelijk afgebakend en vastgelegd in de Bestuursovereenkomst en Uitwerkingsovereenkomsten. De voortgang en de uitvoering van de verschillende deelprojecten is de verantwoordelijkheid van de PMR-partners van het Rijk, behoudens de natuurcompensatie waar het Rijk zelf voor aan de lat staat. De rapportages van Havenbedrijf, provincie Zuid-Holland en gemeente Rotterdam worden afgestemd met en beoordeeld door tussenkomst van de meest betrokken departementen. VenW voor landaanwinning en natuurcompensatie, VROM voor Bestaand Rotterdams Gebied en LNV voor 750ha natuur- en recreatiegebied. De rapportages zijn integraal als bijlagen bij de voortgangsrapportage gevoegd. Op basis van de rapportages van de deelprojecten rapporteert het Rijk over haar eigen verantwoordelijkheden.

Het Rijk is sinds januari 2006 aandeelhouder in het Havenbedrijf Rotterdam N.V. (HbR). Het ministerie van Financiën zal de Tweede Kamer hierover in de voortgangsrapportage over de staatsdeelnemingen informeren.

1.2 Samenvatting

In deze eerste Voortgangsrapportage over PMR wordt de voortgang van het project gerapporteerd over de periode september tot en met december 2006. In deze periode is de voor het Rijk belangrijke mijlpaal 'van kracht worden van de PKB PMR' bereikt. Hiermee ligt het ruimtelijk kader voor de drie deelprojecten op rijksniveau vast. Tevens heeft de Tweede Kamer ingestemd met het Bestuursakkoord en de Uitwerkingsovereenkomsten, waarmee het project is overgegaan naar de uitvoeringsfase. De verslagperiode stond verder vooral in het teken van de voorbereidingen van de procedures die in het eerste kwartaal van 2007 van start zullen gaan.

Het Rijk heeft inmiddels financiële middelen aan de deelprojecten BRG en 750ha ter beschikking gesteld, waarmee deze projecten formeel zijn gestart met de uitvoering. De uitvoering van de deelprojecten heeft een eigen uitvoeringsdynamiek. Het Rijk ziet uiteraard toe op de realisatie van de PKB volgens de afgesproken tijdlijnen.

Ten behoeve van de start van de realisatie van de landaanwinning worden nu de benodigde vervolgpcedures voorbereid door met name het HbR (bestemmingsplannen, vergunningen, ontheffingen etc). Het Rijk werkt aan de voorbereiding en realisatie van de natuurcompensatie.

Het aspect tijd blijft bij PMR een punt van aandacht. Hoewel het herstel van de PKB conform planning in 2006 is afgerond, moet er nog een aantal essentiële vervolgpcedures worden doorlopen alvorens met de start van de realisatie van de landaanwinning te kunnen beginnen. Een aantal kwesties moet in de vervolgpcedures worden beslecht, waarbij onzekerheden een rol spelen. De vervolgpcedures staan immers open voor bezwaar en beroep. De planning van de vervolgpcedures staat onmiskenbaar onder grote druk. De belangrijkste risico's in de huidige fase van het project zijn dan ook risico's met betrekking tot de planning. Dit wordt onder meer veroorzaakt doordat de verschillende procedures complex zijn en met elkaar samenhangen. In het bestemmingsplan voor Maasvlakte 2 moet onder andere de aanpak luchtkwaliteit goed zijn geborgd. Partijen werken op dit moment aan de overeenkomst Luchtkwaliteit waarin de kosten- en verantwoordelijkheidsverdeling voor de te nemen maatregelen worden vastgelegd. De inzet van het Rijk hierbij is om bronmaatregelen te nemen om op die manier structureel de luchtkwaliteit te verbeteren en te voorkomen dat effectgerichte maatregelen (zoals het plaatsen van schermen) moeten worden ingezet.

Het kritieke pad is de bestemmingsplanprocedure voor Maasvlakte 2. Eventuele vertragingen werken door op de geplande start realisatie in het najaar van 2008. Partijen verkennen mogelijke versnellingsopties om de start van de realisatie te vervroegen.

In de verslagperiode hebben zich geen scopewijzigingen voorgedaan. Er zijn geen toevoegingen of onttrekkingen aan de post onvoorzien opgetreden.

Met het instemmen met de Uitwerkingsovereenkomsten en het Bestuursakkoord heeft het Rijk haar verplichtingen voor de deelprojecten vastgelegd. Tevens heeft Verkeer en Waterstaat, conform de toezegging van de minister in de Tweede Kamer, haar totale bijdrage aan de 750 ha (behoudens de Groene Verbinding) ter beschikking gesteld aan de uitvoerende partijen om daarmee een snelle start van het deelproject mogelijk te maken.

De onzekerheid dat het project niet binnen de beschikbare financiële middelen tot stand komt, is voor het Rijk beperkt. Er wordt immers gewerkt met het zogenoemde bijdragemodel. De door het Rijk te leveren bijdragen in financiële en materiele zin zijn vastgelegd.

1.3 Essentialia PMR

In deze paragraaf worden kort de belangrijkste algemene kenmerken van PMR beschreven. Belangrijk kenmerk van PMR is het bijdragemodel als sturingsfilosofie. Dit werkt tevens door in de manier waarop de Voortgangrapportage is opgesteld. Een uitvoerige beschrijving van de verantwoordelijkheden van het Rijk en de sturingsfilosofie is opgenomen in de Basisrapportage (september 2006).

1.3.1. Project Mainportontwikkeling Rotterdam

De Mainport Rotterdam is voor Nederland belangrijk als vestigingsplaats van grootschalige industrie en logistieke dienstverlening en als knooppunt voor internationale goederenstromen. Ruimte voor een snelle groei van intercontinentale handelsstromen en de daaraan verbonden havenactiviteiten is een cruciale factor in het behouden en versterken van deze positie. Naast de ruimtebehoefte, blijft ook de kwaliteit van de leefomgeving rond de haven dringend om aandacht vragen. In de regio Rijnmond zijn de gevolgen van een intensief benut haven- en industriegebied merkbaar, vooral in de vorm van stof, stank, geluid en uitstoot van fijn stof en NO_x.

Eind 2006 hebben Tweede en Eerste Kamer ingestemd met de Planologische Kernbeslissing PMR. De PKB PMR (2006) is vervolgens op 20 december 2006 in werking getreden. Uitgangspunt voor de PKB zijn twee samenhangende doelstellingen:

1. Versterken van de Mainport Rotterdam door het ruimtetekort voor haven- en industriële activiteiten in het Rotterdamse havengebied op te lossen.
2. Verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in de regio Rijnmond.

De PKB PMR (2006) geeft invulling aan deze doelstellingen door het ruimtelijk mogelijk maken van drie deelprojecten. In het Bestuursakkoord PMR en de Uitwerkingsovereenkomsten per deelproject hebben de PMR-partners (het Rijk, de gemeente Rotterdam, Het Havenbedrijf Rotterdam N.V., de Stadsregio Rotterdam en de provincie Zuid-Holland) afspraken gemaakt over de uitvoering van de deelprojecten, in het bijzonder over de financiering, verantwoordelijkheden en risico's. Het gaat om de volgende drie deelprojecten:

- Landaanwinning: nieuw haven- en industrieterrein in de Noordzee (maximaal 1000 ha netto uitgeefbaar) en de daarbij behorende natuurcompensatie. De PKB biedt mogelijkheden voor een beschermd zeereservaat (ca 31.250 ha), een duingebied (maximaal 100 ha) en een zeereep (maximaal 23 ha).¹
- 750 ha natuur- en recreatiegebied: nieuw natuur- en recreatiegebied op Midden-IJsselmonde (600 ha) en aan de Noordrand van Rotterdam (150 ha). Tevens komt er een verbinding voor langzaam verkeer tussen Midden-IJsselmonde en Rotterdam-Zuid.
- Bestaand Rotterdams Gebied: een serie projecten in het bestaande havengebied, waarmee impulsen worden gegeven aan het oplossen van het ruimtetekort (200 ha ruimtewinst voor economische activiteiten en eventueel stedelijke functies), het verbeteren van de milieukwaliteit, het aanbod en de kwaliteit van natuur- en recreatiegebied en aan de ruimtelijke kwaliteit van de regio Rotterdam.

1.3.2. Sturingsfilosofie van het Rijk

De betrokkenheid van de rijksoverheid bij PMR heeft een bijdragekarakter. Dit is een wezenlijk verschil met andere Grote Projecten (zoals bijvoorbeeld de Betuweroute en de HSL), waarbij de rijksoverheid direct opdrachtgever is. De essentie van het bijdragemodel is dat het Rijk onder strikte voorwaarden medewerking verleent, in de vorm van duidelijk omschreven en begrensde bijdragen, aan een deelproject waarvoor een andere partij eindverantwoordelijk is.

Met het bijdragemodel als vertrekpunt hebben Rijk en de uitvoerende partijen privaatrechtelijke afspraken gemaakt voor de realisatie van de PMR-projecten. Uitgangspunten zijn:

1. de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij die partij die daar het beste toe is uitgerust;
2. de risico's liggen daar waar ze het meest adequaat kunnen worden beheerst.

Op basis hiervan zijn het Bestuursakkoord (juni 2004) met per deelproject een Uitwerkingsovereenkomst (september 2005) tot stand gekomen, waarbij de verantwoordelijkheden tussen Rijk en PMR-partners als volgt zijn verdeeld:

- het *Havenbedrijf Rotterdam* is verantwoordelijk voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte;
- de *provincie Zuid-Holland* draagt zorg voor de ontwikkeling van 750 hectare natuur- en recreatiegebied;

¹ De PKB PMR (2006) geeft meer ruimtelijke mogelijkheden voor natuurcompensatie dan thans bij de voorbereiding van de besluiten over de landaanwinning nodig lijkt te zijn. Het gaat dan om een kleiner oppervlak van zowel het zeereservaat (momenteel wordt uitgegaan van circa 25.000 ha), een beperkter noodzaak voor duincompensatie (momenteel circa 35 ha) als om het geheel laten vervallen van de zeereep. De exacte omvang van de natuurcompensatie wordt in de loop van 2007 bepaald in de daartoe strekkende procedures op basis van de onderzoeken in de Passende Beoordeling en de Milieueffectrapporten voor de aanleg en bestemming van de landaanwinning. Zie ook paragraaf 5.2.

-
- de *gemeente Rotterdam* is verantwoordelijk voor de uitvoering van het deelproject Bestaand Rotterdams Gebied;
 - *het Rijk* is verantwoordelijk voor de realisatie van de natuurcompensatie voor de Tweede Maasvlakte.

Naast de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de natuurcompensatie betreft de directe verantwoordelijkheid van het Rijk voor PMR:

- a) het ruimtelijk faciliteren van het project door middel van de PKB en andere publiekrechtelijke instrumenten (vergunningen etc.);
- b) het verlenen van de rijksbijdragen;
- c) het toetsen aan de geldende voorwaarden en uitgangspunten;
- d) het afhandelen van het staatssteundossier in Brussel.

Bij de uitvoering van de deelprojecten ziet het Rijk toe op de naleving van de scope zoals deze is vastgelegd in de PKB en het daarop gebaseerde toetskader. De uitvoerende partijen dragen, conform de afspraken in de Uitwerkingsovereenkomsten, de risico's die aan de uitvoering van de deelprojecten zijn verbonden.

De minister van Verkeer en Waterstaat treedt in de uitvoeringsfase als coördinerend minister van het totale project op. Deze verantwoordelijkheid omvat:

- De informatievoorziening en rapportages over de werkzaamheden en ontwikkelingen in het project aan de Tweede Kamer;
- Het zorgen voor de interdepartementale besluitvorming over PMR;
- De coördinatie van het risicomangement binnen het Rijk;
- De coördinatie van de vervolgpcedures;
- De communicatie over het project als geheel.

Op rijksniveau zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de rijksverantwoordelijkheden:

- het ministerie van VenW is naast het coördinerende ministerie het eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject landaanwinning en beoordeelt de deelrapportage landaanwinning en natuurcompensatie;
- het ministerie van LNV is eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject 750ha en beoordeelt de deelrapportage over de 750ha;
- het ministerie van VROM is eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject BRG en beoordeelt de rapportage over BRG;
- het ministerie van EZ is verantwoordelijk voor de afhandeling van het staatssteundossier;
- het ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor de staatsdeelneming in het aandelenkapitaal van het HbR.

De samenwerking tussen de departementen is in september 2005 vastgelegd in een ondertekend Samenwerkingsakkoord. Daarin zijn voor de departementen de verantwoordelijkheden geregeld met betrekking tot de deelprojecten, de rapportages en informatievoorziening en de financiën, waaronder de omgang met de rijkspost onvoorzien.

Het beleggen van de uitvoeringsverantwoordelijkheid bij andere partijen en de vaste rijksbijdrage aan de projectbudgetten begrenst het risicoprofiel van het Rijk. Op dit punt wijkt PMR duidelijk af van andere grote infrastructuurprojecten. Deze sturingsfilosofie impliceert ook dat het Rijk beperkte mogelijkheden heeft om te sturen buiten de privaatrechtelijke afspraken (vastgelegd in de Uitwerkingsovereenkomsten en het Bestuursakkoord) en buiten de eisen die vastgelegd zijn in de PKB PMR (2006). Tevens is het Rijk in grote mate afhankelijk van andere partijen voor de informatieverstrekking, zoals ook blijkt uit deze voortgangsrapportage. De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke informatie ligt daarbij in belangrijke mate bij de uitvoerende partijen.

Aangezien de verantwoordelijkheid voor de realisatie van de deelprojecten bij verschillende PMR-partners is belegd, is bij het Nota-overleg over deel 3 van de PKB PMR (2006) in de Tweede Kamer erop aangedrongen dat het Rijk toeziet op de samenhang in de uitvoering van het totale project. De Tweede Kamer gaf aan veel belang te hechten aan hetgeen in de PKB is vermeld onder procescoördinatie teneinde PMR voortvarend en in evenwichtige samenhang tot stand te brengen. Op deze specifieke coördinerende rol van het Rijk wordt in hoofdstuk 4 dieper ingegaan.

2. Project in zijn omgeving

De drie deelprojecten van PMR worden uitgevoerd om aan de twee doelstellingen bij te dragen: a) versterken van de Mainport Rotterdam en b) verbeteren van de leefomgeving in de regio Rijnmond. Deze doelstellingen sluiten aan op het vigerende zeehavenbeleid, zoals beschreven in de nota "Zeehavens: ankers van de economie" (2004). De nota is gericht op het vergroten van de internationale concurrentiekracht van de Nederlandse zeehavens, binnen maatschappelijke randvoorwaarden. Investerings in Rotterdam krijgen daarbij op grond van nationaal belang voorrang boven investeringen in andere havengebieden. In de VenW-begroting (artikel 35.02) is de doelstelling opgenomen 'versterken van de mainport en andere zeehavens als vervoersknooppunt en vestigingsplaats voor bedrijven'. Hierbij worden de volgende kengetallen gehanteerd om de ontwikkeling van de doelstelling te monitoren: ontwikkeling toegevoegde waarde, ontwikkeling werkgelegenheid en ontwikkeling van het marktaandeel van de Nederlandse zeehavens ten opzichte van de andere West-Europese havenrange. Het ministerie brengt elk jaar de Havenmonitor uit, waarin deze cijfers worden gemonitord.

De specifieke bijdrage van PMR is echter lastig te meten. Mogelijke indicatoren voor het meten van de effectiviteit van PMR aan de doelstelling 'versterken van de mainport' kunnen onder andere zijn: de groei van overslag (specifiek voor containers) en het aantal private investeringen in de haven. De marktvraag naar deepsea gebonden haventerreinen wordt voorafgaand aan de aanleg getoetst door het HbR en het Rijk. Gedurende de aanleg wordt de rentabiliteit van de investering middels de business case bewaakt. De indicatoren kunnen geen doel op zichzelf worden, maar dragen met elkaar bij aan het totale beeld van de ontwikkeling van de doelstellingen. Kritische succesfactoren hierbij zijn onder andere de economische groei van de wereldhandel, de ruimtelijke ontwikkeling van andere havens, de scheepsgroote ontwikkeling en de ontwikkelingen op het gebied van beleid en wet- en regelgeving.

Indicatoren voor het meten van de tweede doelstelling 'verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving' hangen, sterker dan de andere doelstelling, samen met de realisatie van de deelprojecten. Het aantal gerealiseerde hectaren groen en de waardeinstijging van de bij het natuur- en recreatiegebied liggende woningen, de realisatie van de leefbaarheidsprojecten en het aantal hectaren dat is vrijgekomen voor andere activiteiten in het bestaande havengebied geven een beeld van de verbetering van de leefkwaliteit in de regio.

Het project heeft een langlopend karakter en gaandeweg de uitvoering kunnen zich bepaalde ontwikkelingen voordoen die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de doelstellingen. Om te voorkomen dat het project zich geïsoleerd van haar omgeving focust op de uitvoering, wordt één keer per jaar met betrokkenen uit het project een sessie georganiseerd om met experts van een afstand te bezien of de realisatie van PMR in relatie tot de algemene ontwikkelingen en omgeving beïnvloed wordt of kan gaan worden. Hierover zal in de voortgangsrapportages worden gerapporteerd.

3. Stand van zaken deelprojecten

In dit hoofdstuk wordt per deelproject kort een stand van zaken gegeven. Een nadere verdieping kunt u lezen in de rapportages van de uitvoerende partijen, welke als bijlagen zijn toegevoegd. Deze rapportages zijn beoordeeld door de vakdepartementen. De bevindingen zijn teruggekoppeld aan de uitvoerende partijen. De ervaringen die zijn opgedaan bij het opstellen en beoordelen van deze eerste voortgangsrapportage zullen worden benut bij toekomstige voortgangsrapportages.

3.1 Deelproject Landaanwinning

Het doel van de landaanwinning is het realiseren van maximaal 1000 ha netto uitgeefbaar diepsee gebonden haventerreinen. Het is bestemd voor bedrijven die veel ruimte nodig hebben en die aan diep zeewater moeten liggen. Het gaat daarbij vooral om grootschalige container op- en overslag, de bijbehorende distributie en chemische industrie. Het HbR is verantwoordelijk voor de realisatie van de landaanwinning. Maasvlakte 2 wordt aangelegd als een landaanwinning in de Noordzee en wordt omringd door een zeewering.

De PKB PMR (2006) en de daartoe opgestelde Strategische Milieubeoordeling / Passende Beoordeling Landaanwinning laten zien dat de landaanwinning kan leiden tot het aantasten van de natuurlijke kenmerken van de Speciale Beschermingszones Voordelta en Voornes Duin. De PKB bevat voorwaarden voor mitigatie en biedt ruimtelijke mogelijkheden voor compensatie voor resterende effecten. Het gaat om de ruimtelijke mogelijkheden voor een zeereservaat, duincompensatie en de aanleg van een zeereep. De basis voor de compensatie wordt neergelegd in de Natuurbeschermingswetvergunning voor de landaanwinning en zandwinning. Het Rijk is verantwoordelijk voor de realisatie van de natuurcompensatieprojecten. Het Rijk heeft een inspanningsverplichting te streven naar tijdige realisatie van de natuurcompensatie voordat de negatieve effecten van de landaanwinning zich voordoen. Concreet betekent dit dat het zeereservaat juridisch moet zijn ingesteld en de duincompensatie uitvoeringsgereed moet zijn, alvorens te kunnen starten met de realisatie van de landaanwinning. Over de deelprojecten van PMR en in belangrijke mate ook over de natuurcompensatie zijn de inwoners van de betrokken gebieden nader geïnformeerd. Samen met het HbR zijn in november, december 2006 en januari 2007 informatiebijeenkomsten georganiseerd. Het doel van de bijeenkomsten was om belanghebbenden en belangstellenden te informeren voordat de inspraak van de verschillende deelprojecten van PMR van start gaat.

3.1.1. Aanleg Tweede Maasvlakte

De procedure voor de PKB is met het verschijnen van PKB deel 4 geheel afgerond in het najaar van 2006. Dit opent de weg voor het opstarten van de vervolgpcedures (bestemmingsplan en primaire vergunningen). Naar verwachting zullen in februari 2007 de formele aanvragen worden ingediend en de vervolgpcedures worden gestart. Onderdeel daarvan is een publiek proces met inspraak op de ingediende aanvragen. Ook zal de Commissie m.e.r. de Bevoegde Gezagen adviseren over de Milieueffectrapportages. In totaal zijn de resultaten van de voorbereiding van de vervolgpcedures, inclusief de onderbouwing, uiteengezet in meer dan 6000 pagina's rapportage. Deze zullen naar gelang het onderwerp worden ingediend bij de Bevoegde Gezagen, zijnde het Ministerie van VenW, het Ministerie van LNV, de Gemeente Rotterdam en de Gemeente Westvoorne.

Parallel aan het traject van de ruimtelijke vervolgpcedures en vergunningen/ontheffingen, heeft het HbR een start gemaakt met het aanbestedingstraject. Voor de aanleg van Maasvlakte 2 hebben in de zomer van 2006 twee consortia van bagger- en bouwbedrijven biedingen voor het eerste contract ingeleverd bij het HbR. De scope van dit eerste contract betreft het ontwerp en de aanleg van de buitencontour, het opspuiten van het zandlichaam (ongeveer 600 ha), de aanleg van kademuuren voor de eerste containerterminal en de terminal voor A.P.Möller Terminals (APMT), de

aanleg van tijdelijke oeverbeschermingen en de aanleg van ontsluitende infrastructuur. In november 2006 heeft het HbR met beide partijen onderhandelingen gestart, die moeten leiden tot een definitieve bieding van beide aannemerscombinaties in de zomer van 2007. In het najaar van 2007 staat de gunning van het werk gepland. Vervolgens zal de aannemer in het daaropvolgende halfjaar de voorbereidingen ter hand nemen.

Tevens stond voor het HbR de verslagperiode in het teken van het beoordelen van en de besluitvorming rondom de ontvangen eerste biedingen voor de Open Beoordelingsprocedure (tender voor de exploitatie van de eerste containerterminal).

In het kader van de procedure voor exploitatie van de containerterminal hebben de ontvangen biedingen in december 2006 geresulteerd in de beslissing van het HbR om met twee consortia verder te gaan onderhandelen. Deze eindonderhandeling moet medio 2007 leiden tot het afsluiten van een definitief contract voor de containerterminal, welke in 2013 operationeel kan zijn. Dit contract zal het tweede contract voor een containerterminal betekenen op de Maasvlakte 2, naast de reeds in de zomer van 2006 uitgegeven containerterminal voor APMT.

Binnen het HbR heeft de Raad van Commissarissen in december 2006 ingestemd met de investeringsbeslissing aanleg Maasvlakte 2. In de komende periode zullen de contracteringen beide worden afgerond.

Er zijn geen scopewijzingen conform de procedure zoals aangegeven in de Uitwerkingsovereenkomst. Tevens zijn er geen wijzigingen in de primaire uitgangspunten uit de Uitwerkingsovereenkomst. Door het Havenbedrijf zijn geen risico's gerapporteerd, die nog niet bekend waren bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Ongefaseerde aanleg van de buitencontour

De PKB (start procedure in 1998) geeft aan dat de Tweede Maasvlakte gefaseerd wordt aangelegd. Gefaseerd aanleggen is een strategie om bewust met onzekerheden om te gaan. Het volgen van de feitelijke ontwikkeling voorkomt leegstand van terreinen, stelt aantasting van natuurwaarden zo lang mogelijk uit en maakt bijstelling mogelijk. Fasering is geen doel op zich, maar een middel om risico's rond marktontwikkelingen en effecten op natuur te beheersen.

Sinds de start van de PKB-procedure zijn de onzekerheden aanzienlijk kleiner geworden. In vergelijking met de PKB-referentiealternatieven heeft het Doorsteekalternatief minder effecten voor de kust- en zeenatuur. De effecten zijn bovendien uitgebreider en gedetailleerder onderzocht in de milieueffectrapportages en de passende beoordelingen. De benodigde omvang van de natuurcompensatie is eveneens geringer.

Volgens het HbR is er inmiddels een ruime vraag is naar terreinen voor deep sea gebonden bedrijvigheid in Rotterdam. Inmiddels is aan één bedrijf terrein uitgegeven en vinden op dit moment onderhandelingen plaats over een tweede containerterminal. Gezien de marktontwikkelingen is er volgens het HbR geen aanleiding meer om rekening te houden met een eindsituatie waarin de Tweede Maasvlakte kleiner zou blijven dan het maximum van 1000 ha uitgeefbare terreinen.

Bij het herstel van de PKB PMR (2006) is de mogelijkheid opgehouden de buitencontour ongefaseerd aan te leggen, mits daarbij de eisen van de Natuurbeschermingswet worden meegenomen. In het concept MER-aanleg wordt de argumentatie voor ongefaseerde aanleg uiteengezet. De ongefaseerde aanleg van de buitencontour moet passen binnen de kaders die daarvoor door de PKB en de Natuurbeschermingswet zijn gesteld. Bij definitieve vaststelling van de Natuurbeschermingswetvergunning (Nbw-vergunning) door LNV wordt definitief uitsluitel gegeven of de buitencontour ongefaseerd mag worden aangelegd. Aangezien het dan binnen de eisen van de PKB blijft, wordt dit niet als scopewijziging aangemerkt.

De fasering van de zandpannenkoek blijft gehandhaafd en is afhankelijk van de marktontwikkeling.

3.1.2. Natuurcompensatie Tweede Maasvlakte

Het Havenbedrijf bereidt de aanvraag voor de Nbw-vergunning voor en zal deze naar verwachting begin 2007 bij LNV indienen. De Nbw-aanvraag van HbR heeft betrekking op de aanleg en aanwezigheid van Maasvlakte 2. Een besluit over deze vergunning zal naar verwachting binnen een half jaar na deze indiening worden genomen.

Vanuit de kennis die momenteel beschikbaar is uit de voorbereiding van deze vergunning wordt gewerkt aan de voorbereiding van de natuurcompensatie. De voortgang met betrekking tot de drie onderdelen is hieronder aangegeven.

Zeereservaat

In de verslagperiode is door LNV gewerkt aan de voorbereiding van het opstellen van het ontwerp Aanwijzingsbesluit Voordelta. Het Aanwijzingsbesluit Voordelta wordt tezamen met de eerste tranche Aanwijzingsbesluiten in het kader van Natura 2000 op 9 januari 2007 ter inzage gelegd. De procedure gaat daarmee formeel van start.

De invulling van het zeereservaat vindt plaats in het zogenoemde Beheerplan Voordelta, waarvoor in de verslagperiode een ontwerp is voorbereid. Vanaf september 2006 heeft veelvuldig afstemming plaatsgevonden tussen de bestuurlijke partners (ministeries van VenW en LNV en provincies Zuid-Holland en Zeeland), Productschap Vis en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties (Overleg Maatschappelijke Partijen PMR). Belangrijke onderwerpen van het overleg tussen bestuurlijke partijen zijn de voorgenomen maatregelen ten aanzien van recreatie en visserij en de informatievoorziening ten aanzien van de inhoud en de procedures rond de instelling van het zeereservaat. Doel van het overleg met de maatschappelijke organisaties is te komen tot een pakket maatregelen dat voldoet aan de juridische eisen ten aanzien van compensatie. Voldoende evenwicht tussen de ecologische belangen en de economische belangen is hierbij het uitgangspunt. Het Bestuurlijk Overleg Voordelta heeft ingestemd met het ontwerp Beheerplan in december 2006. De verwachting is dat de voorbereiding van het ontwerp Beheerplan begin 2007 kan worden afgerond en de inspraakprocedure per 1 maart 2007 van start kan gaan. De procedure voor het Beheerplan kan overigens niet eerder worden afgerond met de vaststelling van het Beheerplan voordat ook het Aanwijzingsbesluit Voordelta is vastgesteld. V&W (RWS) en de provincies Zeeland en Zuid-Holland zijn bevoegd gezag waar het gaat om de vaststelling van het beheerplan. Het Beheerplan wordt aan LNV ter instemming voorgelegd.

Tijdens het Nota overleg over de PKB PMR op 2 oktober 2006 heeft de Minister van VenW in de Tweede Kamer toegezegd een stimuleringsprogramma uit te werken. Een dergelijk programma zal met name de toeristisch-recreatieve en visserijsector in staat stellen om de mogelijkheden van het zeereservaat maximaal te benutten. Op dit moment wordt gewerkt aan de nadere uitwerking hiervan.

Duinen Delfland

Op basis van de huidige uitgewerkte plannen voor de landaanwinning en de natuurschade die daarvan het gevolg is, bedraagt de compensatieopgave voor de duinen waarschijnlijk 35 hectare.

Zeereep

In de PKB wordt rekening gehouden met de aanleg van een zeereep van maximaal 15 ha bij de Brouwersdam en maximaal 8 ha op de kust van de landaanwinning zelf als onderdeel van de natuurcompensatie. Naar het zich laat aanzien geeft het ontwerp van de landaanwinning geen noodzaak om deze vorm van compensatie ook daadwerkelijk tot stand te brengen. De voorbereiding van de zeereep is derhalve niet ter hand genomen vooruitlopend op een mogelijke scopewijziging (zie ook pag. 20). Een beslissing hieromtrent zal worden genomen in het kader van de Nbw-vergunning.

Monitorings- en evaluatieprogramma

Tegelijk met het ontwerp-Beheerplan zal het zogenoemde Monitorings- en evaluatie-programma op hoofdlijnen worden opgeleverd. Nadere invulling van het programma vindt plaats mede naar aanleiding van de ontvangen inspraakreacties. De nulmeting voor het Zeereservaat is, conform planning, in 2006 afgerond.

De projecten voor de natuurcompensatie verlopen conform planning (inclusief de Nbw-vergunning en Flora- en Faunawetonthefing). Er hebben zich geen scopewijzigingen voorgedaan. Ook zijn er geen onttrekkingen geweest aan de post onvoorzien. De risico's van de natuurcompensatie zijn onderdeel van het algehele risicomangement van het Rijk (zie paragraaf 5.4)

3.2 Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied

Het deelproject 750 ha wordt uitgevoerd door de Provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam en Stadsregio Rotterdam, onder coördinatie van de provincie. In de verslagperiode hebben de uitvoerende partijen afspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking met betrekking tot de te verrichten taken voor de komende 15 jaar.

Op 10 januari 2007 is de start van de uitvoering ook symbolisch gemarkeerd met het planten van de eerste fruitbomen op Midden-IJsselmonde door minister Winsemius, gedeputeerde Van Heijningen en burgemeester Bergmann. Daarbij heeft dit deel van het project ook een naam gekregen: Landschapspark Buytenland. De provincie heeft voor het Landschapspark Buytenland een ontwikkelingsperspectief "Ruimte voor groen" opgesteld. Het ontwikkelingsperspectief is een schakel tussen de PKB en het bestemmingsplan. Grondverwerving heeft in de verslagperiode niet plaatsgevonden.

Voor de gebieden in de Noordrand van Rotterdam, de Schiezone (50 ha) en de Vlinderstrik (100 ha), is het Masterplantraject gaande. In dit planvormingstraject wordt inzicht geboden in de doelstellingen met betrekking tot inrichtingsniveau, de fasering van de ontwikkeling van beide gebieden en de verdeling van het budget in beide gebieden. Onderdeel van beide Masterplannen is ook de locatiebepaling van de 50 respectievelijk 100 ha groen, aangezien beide in de PKB begrensde gebieden groter zijn. In de Schiezone en de Vlinderstrik heeft de gemeente Rotterdam reeds 80 à 90 % van het benodigd aantal hectares in bezit. Aanvullende grondverwerving heeft in deze rapportageperiode niet plaatsgevonden.

Voor de Groene Verbinding is opdracht gegeven voor een architectonisch ontwerp. Dit moet input zijn voor het OTB-traject van het project Maasvlakte-Vaanplein.

Er hebben zich in de verslagperiode geen ontwikkelingen voorgedaan, die aanleiding geven tot scopewijzigingen. De rijksbijdragen zijn door de uitvoerende partijen nog niet aangewend binnen het project.

Belangrijke actie voor de komende periode is de totstandkoming van het Uitvoeringsprogramma door de uitvoerende partijen. In de Uitwerkingsovereenkomst (UWO) is vastgelegd dat het Uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen inzicht geeft in het verloop in tijd van de verwerving, de inrichting en het beheer, de oppervlakteverhouding tussen grond voor natuur, recreatie en agrarische bedrijvigheid. Hiermee is door het Ministerie van LNV de voortgang van het deelproject 750 ha goed te monitoren.

Blijvend aandachtspunt is het draagvlak in de regio. Betrokkenheid van maatschappelijke partijen en belanghebbenden bij de planvorming is hierbij van belang.

3.3 Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied

Het deelproject BRG wordt uitgevoerd door de gemeente Rotterdam. BRG bestaat uit twee soorten projecten: leefbaarheidsprojecten en intensiveringsprojecten. Het Rijk draagt bij aan de leefbaarheidsprojecten. Ondanks het feit dat de officiële start pas recent heeft plaatsgevonden zijn er al veel (deel)projecten gestart. Sommige zijn in de fase van planvorming, een aantal is ook al volop in de uitvoering. Een enkele is zelfs al geheel uitgevoerd. Dit is gerealiseerd door middel van voorfinanciering door de gemeente Rotterdam.

Er hebben geen scopewijzigingen plaatsgevonden. Er zijn door de gemeente Rotterdam geen risico's gerapporteerd, die voor het rijk gevolgen hebben. De financiering van de projecten laat geen tekorten/overschrijdingen zien, met uitzondering van 2 projecten; Landtong Rozenburg en het Oostvoornsemeer hebben nog onvoldoende dekking. De gesignaleerde tekorten worden als taakstellende bezuiniging dan wel als doel voor aanvullende financiering opgelost door de gemeente Rotterdam.

De opbrengst van de intensiveringsprojecten is ruimtewinst. Rotterdam heeft zich verplicht om door middel van intensiveringsprojecten 200 ha ruimtewinst te boeken te opzichte van peiljaar 2001. In overleg met de BRG-partners is op 7 december 2004 vastgesteld dat reeds 102,5 hectare ruimtewinst was gerealiseerd. Rotterdam rapporteert dat per 31 december 2006 132,2 hectare is gerealiseerd. Beoordeling door het Ministerie van VROM van deze toename zal plaatsvinden bij de rapportage van Rotterdam per 1 januari 2008, waarbij een accountantsverklaring wordt gevoegd.

4. Stand van zaken coördinatie PMR

Zoals in de PKB PMR (2006) is vermeld en bij de behandeling in de Tweede Kamer in oktober 2006 is onderstreept, heeft het Rijk een rol om het daadwerkelijk en in samenhang doorlopen van de vervolgstappen op de PKB maximaal te bevorderen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op wat in de verslagperiode op het gebied van de bewaking van de samenhang tussen de vervolgpcedures, de problematiek rondom de luchtkwaliteit en de afhandeling van de Staatssteunprocedure in Brussel heeft plaatsgevonden en wat er op korte termijn zal gaan plaatsvinden.

4.1 Samenhang vervolgpcedures

Met de PKB PMR (2006), het Bestuursakkoord en de Uitwerkingsovereenkomsten als basis bereiden de verschillende PMR-partners de vervolgpcedures voor die de daadwerkelijke uitvoering van de deelprojecten mogelijk moeten maken. Om de planning voor de start van de realisatie van de deelprojecten te halen is een voortvarende besluitvorming in het vervolgtraject belangrijk. Hiermee kunnen de doorlooptijden worden beperkt, de duidelijkheid ten aanzien van de inhoud van de vervolgbesluiten worden vergroot en de rechtsbescherming door een begrijpelijk procedureverloop worden bevorderd.

De complexiteit en de vele onderlinge relaties tussen de verschillende procedures noodzaken tot intensief overleg tussen partijen om een goede afstemming van de procedures te garanderen. Daarnaast is de samenhang van de verschillende deelprojecten belangrijk, want hoewel de uitvoeringsdynamiek van elk van de deelprojecten verschillend is, moet de realisatie van de beide doelstellingen van de PKB tot hun recht komen.

In het overleg op 2 oktober 2006 heeft de Tweede Kamer er bij de coördinerend minister op aangedrongen om de samenhang tussen de procedures en de intensieve betrokkenheid van de betreffende partijen te coördineren. In deze paragraaf wordt beschreven hoe deze coördinatie vorm wordt gegeven.

4.1.1. Coördineren van procedures

Centraal in de coördinatie van de procedures staat het intensieve overleg tussen de PMR-partners, te weten: Rijk (de ministeries van VenW, VROM en LNV), provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam. In overleg op projectmanagersniveau, met een tweewekelijkse frequentie, bespreken partijen de voortgang van de verschillende deelprojecten, signaleren zij potentiële knelpunten daarbij, verkennen zij oplossingen en maken zij afspraken over te nemen maatregelen. De uitvoering van de oplossingen is veelal een bevoegdheid van de afzonderlijke partners.

Dit zogenoemde Coördinatieoverleg PMR richt zich voornamelijk op drie aandachtsgebieden:

- Overall-planning van procedures
Partijen vormen een gemeenschappelijk beeld over de planning van alle (relevante) vervolgpcedures en met name over het kritieke pad. Het overleg richt zich vooral op de onderlinge relaties van de procedures, de taken van de betrokken partijen in die procedures en de gevolgen, qua inhoud en tijd, die elke procedure heeft voor het totaal. Het HbR beheert de integrale totaalplanning.
- Gezamenlijke inspraak
Vanwege het grote aantal inspraakprocedures en de onderlinge relaties tussen besluiten werken de bevoegde gezagen aan het zo goed mogelijk bieden van inzicht in de procedures, hun inhoud en de onderlinge relaties. Daartoe heeft het Coördinatieoverleg een Begeleidingsgroep Inspraak (met alle bevoegde gezagen) ingesteld die tot taak heeft te

zorgen voor een duidelijke presentatie van de diverse procedures aan de belanghebbende burgers en bedrijven. Daarnaast wordt de begeleiding van alle procedures door een vaste organisatie uitgevoerd (Inspraakpunt VenW) en is een vaste onafhankelijke voorzitter bij alle hoorzittingen/inspraakavonden aangesteld. Dit draagt bij aan uniformiteit en herkenbaarheid van de procedures en moet de betrokkenen ondersteunen bij het op de juiste plek adresseren van hun eventuele reacties, zienswijzen en bezwaren.

- Samenwerking verbeteren luchtkwaliteit

De inspanning richt zich op het tot stand brengen van een aanpak voor de verbetering van de luchtkwaliteit ten behoeve van de ruimtelijke besluitvorming van de Tweede Maasvlakte. De Coördinatiegroep heeft hiertoe een Werkgroep Luchtkwaliteit ingesteld. De inhoud, uitvoering, financiering en monitoring van maatregelen zullen tussen partijen worden vastgelegd in een overeenkomst. Zie hiertoe verder paragraaf 4.2 van deze Voortgangsrapportage.

Resterende knelpunten worden in het tweemaandelijks overleg tussen de directeurs van HbR, Provincie Zuid-Holland en gemeente Rotterdam en de directeur-generaal Transport en Luchtvaart neergelegd.

4.1.2. Doorzetkracht in het ruimtelijke spoor

In de PKB is de mogelijkheid genoemd om bij eventuele knelpunten in de voortgang van de deelprojecten de doorzetkracht via bestuurlijke aanwijzingen, de Rijksprojectenprocedure of anderszins in te zetten. De voortgang van de verschillende deelprojecten geeft op dit moment geen aanleiding om te constateren dat een of meer deelprojecten achterblijven als gevolg van een te beperkte medewerking van de betrokken bestuursorganen. Derhalve is in de verslagperiode geen aanleiding of noodzaak gebleken om in het ruimtelijke spoor een van deze instrumenten te benutten.

4.1.3. Rol maatschappelijke partijen bij vervolgpcedures

Bij de totstandkoming en aanpassing van de PKB PMR hebben de maatschappelijke partijen² een belangrijke rol gespeeld. Over de diverse (tussen-)producten zijn de maatschappelijke partijen, zoals verenigd in het Overleg Maatschappelijke Partijen (OMP) geïnformeerd en geconsulteerd. Afgesproken is om dit OMP voort te zetten in de periode dat belangrijke stappen worden gezet bij de besluiten die volgen op de PKB. Het overleg staat onder leiding van een onafhankelijk voorzitter en het secretariaat is in handen van de PMR-organisatie van het ministerie van VenW. De agenda zal in de komende tijd gericht zijn op de voornaamste besluiten in de drie deelprojecten van PMR. Daarmee behouden de maatschappelijke partijen – naast vanzelfsprekend hun formele positie bij de diverse procedures – hun inbreng bij de voorbereiding van de vervolgbesluiten, conform de aanpak die naar tevredenheid is gehanteerd bij de totstandkoming van de PKB. In de verslagperiode is het OMP tweemaal bijeen gekomen.

4.2 Luchtkwaliteit

In september 2006 is als onderdeel van het PKB-pakket een notitie luchtkwaliteit PMR aan de Tweede Kamer gestuurd. Die notitie bevat een analyse, die in het laatste kwartaal van 2006 nader is onderbouwd en gespecificeerd. De uitkomst van deze analyse is dat Maasvlakte 2 leidt tot een achteruitgang van de luchtkwaliteit in enkele gebieden langs de achterlandverbindingen waar de normen voor fijn stof en / of NO₂ zonder Maasvlakte 2 in de huidige situatie al worden overschreden. In het bestemmingsplan zijn daarom grenzen gedefinieerd (bijvoorbeeld met betrekking tot maximaal aantal hectaren containers). Om aan het Besluit Luchtkwaliteit 2005 (Blk

² De maatschappelijke partijen zijn: Stichting Zuid-Hollandse Landschap, ANWB, LTO Noord, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting de Noordzee, Zuid-Hollandse Milieufederatie, Productschap Vis, Veero, Recron, VNO-NCW, Deltalinqs en Kamer van Koophandel.

2005) te voldoen, moeten effecten in overschrijdingsgebieden worden gecompenseerd. Omdat het hier overschrijdingsgebieden buiten het plangebied betreft, zijn maatregelen nodig die niet in het bestemmingsplan kunnen worden geborgd. Daarom zullen Rijk, gemeente en HbR een overeenkomst Luchtkwaliteit sluiten. De maatregelen zoals vastgelegd in de overeenkomst compenseren de Maasvlakte 2 bijdrage volledig. Het betreft de volgende maatregelen:

- a) Bronmaatregelen voor de binnenvaart, te weten vervanging van vervuilende motoren en verlaging van de vaarsnelheden;
- b) Bronmaatregelen voor de snelwegen A4 en A15 door dynamische snelheidsregulering;
- c) Effectmaatregelen voor de snelwegen A4 en A15 in de vorm van luchtschermen.

Met dit maatregelenpakket wordt gegarandeerd dat de overschrijding tot het vereiste niveau wordt teruggedrongen. Bij de bepaling van de intensiteit van de maatregelen wordt het plaatsen van schermen langs de A4 en A15 als sluitpost gezien. Dit betekent dat alleen in schermen langs deze wegen wordt voorzien, waar nog nader te treffen bronmaatregelen onvoldoende effect sorteren. Over het gehele pakket van nog nader te concretiseren bronmaatregelen worden in de overeenkomst Luchtkwaliteit afspraken vastgelegd. Door de jaarlijkse monitoring kan het effect van de maatregelen worden bepaald. De effecten worden in de uiteindelijke nog benodigde schermhoogten verwerkt.

Het onderzoek in het kader van het MER laat zien dat in het gebied Europoort/Maasvlakte/Hoek van Holland de grenswaarde van de dagnorm voor PM10 (fijnstof) wordt benaderd. Maasvlakte 2 voegt hier in geringe mate iets aan toe. De grenswaarde wordt echter niet overschreden. De provincie zal de grenswaarde hier actief handhaven.

Bij het bepalen van de effecten van concentraties op de achterlandverbindingen is uitgegaan van extra verkeer als gevolg van Maasvlakte 2 conform het ContainerMax scenario (maximale invulling van op- en overslag containers op Maasvlakte 2). Hiermee is afdoende veiligheidsmarge ingebouwd.

4.3 Notificatieprocedure

Het ministerie van Economische Zaken, verantwoordelijk voor de afwikkeling van het staatssteunaspect, heeft PMR begin 2006 formeel gemeld bij de Europese Commissie, teneinde de rechtszekerheid van het project en de gemaakte afspraken te borgen op basis van de staatssteunbepalingen van het EG-Verdrag.

De ervaring bij andere grote infrastructuurprojecten leert dat de Europese Commissie meerdere verzoeken om aanvullende informatie zal doen voordat zij een definitieve beschikking kan nemen. In oktober 2006 is een tweede ronde met vragen naar tevredenheid van de Europese Commissie beantwoord. In december 2006 heeft de Commissie aanvullend nog een derde verzoek gedaan om aanvullende informatie. Volgens de gebruikelijke procedure worden deze vragen beantwoord, waarna de Europese Commissie tot een oordeel zal komen.

5. Projectbeheersing

Dit hoofdstuk gaat over de ontwikkelingen bij het Rijk ten aanzien van planning, de inhoudelijke scope, de financiën, de rijksrisico's en de borging van de kwaliteit.

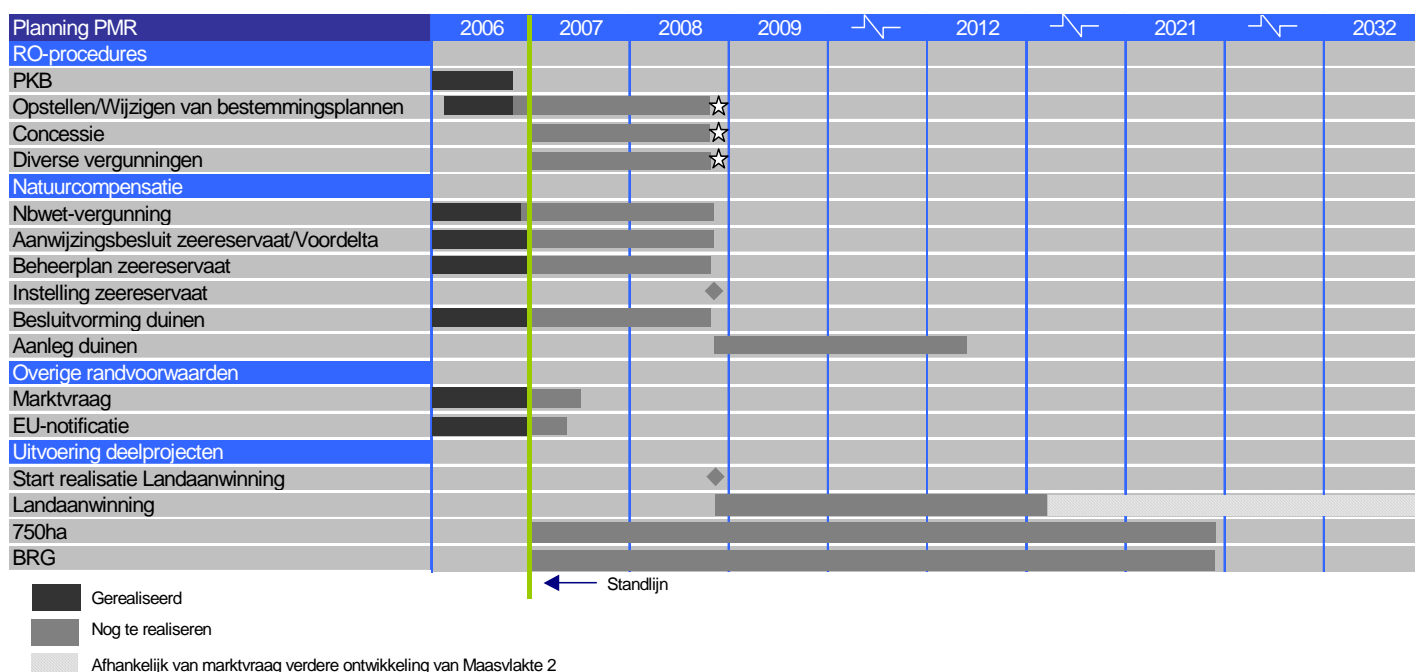
De projectbeheersing is gericht op het tijdig realiseren van het totale project binnen de vastgestelde scope en met de beschikbare financiële middelen. Het hanteren van het bijdragemodel betekent evenwel dat het Rijk geen directe sturing uitoefent bij de daadwerkelijke uitvoering van de deelprojecten, behoudens de natuurcompensatie.

Gegeven de afgesproken risico- en verantwoordelijkheidsverdeling met de uitvoerende partijen, beperkt de voortgangsrapportage zich tot de verantwoordelijkheden van het Rijk. De uitvoerende partijen hebben de bewijslast om aan het Rijk aan te tonen dat de realisatie van de deelprojecten volgens een beheerst proces verloopt binnen de afspraken ten aanzien van tijd, scope, geld en kwaliteit.

In de paragrafen 5.1, 5.2 en 5.3 wordt ingegaan op de onderdelen planning, scope en geld. In paragraaf 5.4 wordt ingegaan op de geïdentificeerde onzekerheden (rijksrisico's) binnen het project en in paragraaf 5.5 wordt uiteengezet hoe de kwaliteitsborging bij het Rijk is vormgegeven.

5.1 Planning

De voorziene planning is gericht op de start van de realisatiefase van de landaanwinning in najaar 2008 en de oplevering en ingebruikname van de Tweede Maasvlakte in 2013. Ook wordt de voortgang van de deelprojecten 750 ha en BRG gemonitord. De belangrijkste ontwikkelingen in deze planning, die verband houden met producten of mijlpalen die op het kritieke pad liggen, worden in de volgende subparagrafen beschreven.

De planning gaat er van uit dat de start van de realisatie van de landaanwinning in het najaar van 2008 kan starten tenzij aan een ingediend beroep door de Raad van State schorsende werking wordt toegekend (zie sterretjes in planning).

Belangrijkste noties bij de planning

PKB PMR (2006) is in werking

De Tweede Kamer is op 10 oktober 2006 akkoord gegaan met de voorgelegde PKB deel 3, de Uitwerkingsovereenkomsten en het Bestuursakkoord. Nadat de Eerste Kamer haar goedkeuring op 20 november 2006 aan de PKB heeft gegeven, is deze op 20 december 2006 in werking getreden.

Bestemmingsplanprocedure Maasvlakte 2 start in eerste kwartaal 2007

Ter voorbereiding van de formele aanvaarding worden zowel MER-Aanleg als MER-Bestemming door de opsteller (het Havenbedrijf Rotterdam) afgestemd met de Bevoegde Gezagen. MER-Aanleg gaat over de effecten van de aanleg van de landaanwinning en is van belang voor de verlening van de concessievergunning, de ontgrondingsvergunning en voor de bepaling van de natuurcompensatieopgave voor de Nbw-vergunning (het zeereservaat). MER-Bestemming gaat over het toekomstig gebruik van Maasvlakte 2 en is noodzakelijk voor de besluitvorming bij het bestemmingsplan Maasvlakte 2 en voor de bepaling van de natuurcompensatieopgave (duincompensatie). Beide MER-rapportages bleken bij afstemming met het Bevoegd Gezag een extra kwaliteitsslag nodig te hebben, waardoor de oplevering van de definitieve rapportages voorzien is in februari 2007 in plaats van december 2006. De start van de procedure van het bestemmingsplan, welke het kritieke pad vormt, is nog steeds voorzien in het eerste kwartaal van 2007.

Het bestemmingsplan is niet alleen van belang voor het in gebruik nemen van Maasvlakte 2 als haven- en industriegebied. Het inzicht in en de zekerheid over het toekomstig gebruik, zoals wordt vastgelegd in het bestemmingsplan, zijn tevens nodig om de aanlegbesluiten goed onderbouwd te kunnen nemen. Derhalve vormt het bestemmingsplan een belangrijke schakel in de besluitvorming over de aanleg. De gemeente Rotterdam verkent, in samenspraak met de Coördinatiegroep PMR een aantal versnellingsopties, om de start van de aanleg van de landaanwinning in 2008 doorgang te kunnen laten vinden.

De procedures met betrekking tot de overeenkomst Luchtkwaliteit lopen parallel met het vaststellen en het goedkeuren van het bestemmingsplan.

Ontwerp Aanwijzingsbesluit en Ontwerp Beheerplan Voordelta afgerond

In de verslagperiode is het ontwerp Aanwijzingsbesluit opgesteld. Dit wordt op 9 januari 2007, samen met de andere Natura 2000-procedures, ter inspraak gelegd. Het ontwerp Beheerplan Zeereservaat is in concept afgerond en is op het eind van de verslagperiode afgestemd met de betrokken rijkspartijen en vertegenwoordigers van de visserij- en recreatiesector. De start van de procedure van het Ontwerp Beheerplan is voorzien voor 1 maart 2007. Beide procedures verlopen volgens planning.

Vergunningaanvraag Natuurbeschermingswet ingediend in eerste kwartaal 2007

In samenhang met de latere oplevering van de MER-rapportages is de Passende Beoordeling Landaanwinning/Zandwinning later opgeleverd. Uit deze documenten moet de definitieve compensatieopgave blijken voor de landaanwinning en zandwinning. De vergunningaanvraag voor de Natuurbeschermingswet wordt naar verwachting begin februari 2007, in plaats van december 2006, ingediend door het Havenbedrijf Rotterdam bij het ministerie van LNV. De Nbw-vergunning ligt niet op het kritieke pad.

5.2 Scopemutaties

Hierbij gaat het om scopemutaties voor het Rijk, dus afwijkend van hetgeen is afgesproken in de PKB, toetskaders en Uitwerkingsovereenkomsten. Op dit moment zijn geen scopemutaties te melden.

Het toetskader Landaanwinning (bijlage bij de Uitwerkingsovereenkomst Landaanwinning) concretiseert de eisen uit de PKB waaraan opgeleverde producten van het HbR moeten voldoen. Het vooraf toetsen reduceert de onzekerheid. De voortoets (november 2006) van het Masterplan

Tweede Maasvlakte wijst uit dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat voorgenomen wijze van aanleg en gebruik van de Tweede Maasvlakte niet zal voldoen aan de PKB. Ook de plannen voor 750 ha en BRG passen binnen de gemaakte afspraken.

Wel is er sprake van een voorgenomen scopewijziging. Uit de concept MER-aanleg, opgesteld door het Havenbedrijf, blijkt dat het aanleggen van een zeereep bij de Brouwersdam voor de natuurcompensatie niet meer noodzakelijk is. Hierover is in de Basisrapportage van 1 september 2006 reeds gerapporteerd. Rijkswaterstaat heeft, in samenwerking met de PMR-organisatie van Verkeer en Waterstaat, eind 2006 een second opinion afgerond over de noodzaak van een zeereep. De resultaten hebben de conclusie van het HbR bevestigd. De projectorganisatie van Verkeer en Waterstaat heeft daarom besloten de voorbereidingen van de werkzaamheden voor de zeereep stop te zetten. Het formele besluit hierover wordt genomen in het kader van de Natuurbeschermingswetvergunning.

5.3 Financiën

In deze paragraaf zijn verschillende dimensies van het Rijksbudget geschetst. Er is ingegaan op de ontwikkeling van het budget, de omvang van de aangegane verplichtingen en van de kasuitgaven.

5.3.1. Projectbudget

In tabel 1 zijn de wijzigingen van het Rijksbudget, gespecificeerd naar de onderscheiden deelprojecten en begrotingshoofdstukken, weergegeven. De wijzigingen in de verslagperiode hebben uitsluitend betrekking op prijspeelaanpassingen. Ter verduidelijk zijn een aantal specifieke elementen van het projectbudget belicht.

Indexering

Met de uitvoerende partijen is in Bestuursakkoord en Uitwerkingsovereenkomsten een vaste indexering voor prijspeilmutaties afgesproken van 2% op jaarbasis. Op dit moment bestaan er nog verschillen in prijspeil ten aanzien van de verwerking van dit project in de diverse begrotingen van de betrokken ministeries.

In de voorbereiding van de Begroting 2008 worden alle deelbudgetten conform de begrotingsvoorschriften op prijspeil 2007 gebracht. Deze uniformering van het gehanteerde prijspeil wordt mede gefaciliteerd door de concentratie van de budgetten voor de deelprojecten 750 ha en BRG bij LNV, resp. VROM.

Vooruitlopend op deze uniformering is in tabel 1 een prijscompensatie van 2% voor 2006 opgenomen. De nog toe te voegen prijscompensatie 2007 wordt parallel aan de Begrotingsvoorbereiding 2008 in de tweede Voortgangsrapportage als wijziging verwerkt. Het ligt in het voornemen om de prijspeelaanpassingen jaarlijks in de Voortgangsrapportage met peildatum 1 juli op te nemen.

Budgetoverheveling

Het ministerie van Economische Zaken heeft het verplichtingenbudget voor het deelproject 750 ha (€ 30,3 mln) en de kasbetaling 2006 in prijspeil 2006 bij Slotwet 2006 overgeboekt naar het ministerie van LNV. Inclusief haar eigen budget van € 30,3 mln voor dit deelproject bedraagt het budget van LNV op dit moment daarom in totaal € 60,6 mln. De resterende kasbedragen worden in 2007 naar het ministerie van LNV overgeheveld. EZ wil aanvang 2007 het verplichtingen- en kasbudget BRG op dezelfde wijze aan VROM overhevelen.

VROM heeft ook de procedures gestart voor een overheveling van haar budget voor het deelproject 750 ha naar LNV en voor een overheveling van de deelbudgetten BRG vanuit EZ, LNV en V&W naar VROM.

Tabel 1: Totaal Rijksbudget per departement en per begrotingshoofdstuk, inclusief mutaties (bedragen in miljoenen euro)

Begrotingsartikel	Deelproject	Rijksbudget PKB/ Basisrapportage (pp 2005)	Wijzigingen (pp 2006) ³	Totaal Rijksbudget (pp 2006)
FES-gerelateerd				
IF 16.01	Landaanwinning	637,3	12,7	650,0
IF 16.01	BTW Landaanwinning	121,1	2,4	123,5
IF 16.01	BTW Natuurcompensatie	8,7	0,2	8,9
IF 16.01	Natuurcompensatie	90,6	1,7	92,3
IF 16.01	Aanpassing Landzijdige infra	318,4	6,4	324,8
	Totaal FES-gerelateerd (muv post onvoorzien)	1176,1	23,4	1199,5
Gerelateerd aan departementale begrotingen				
IF 16.01	VenW: Uitvoeringsorganisatie	25,0	0,3	25,3
IF 16.01	VenW: 750ha	29,7	0,6	30,3
IF 16.01	VenW: Groene Verbinding	28,7	0,6	29,3
IF 16.01	VenW: BRG leefbaarheid	10,6	0,2	10,8
HFD XI, art. 8	VROM: 750ha	29,7	0,6	30,3
HFD XI, art. 8	VROM: BRG leefbaarheid	17,0	0,3	17,3
HFD XIV, art. 23.12	LNV: 750ha	29,7	0,6	60,6
HFD XIV, art. 24.11	LNV: BRG leefbaarheid	3,2	0,1	3,3
HFD XIII	EZ: 750ha	29,7	0,6	0,0
HFD XIII	EZ: BRG leefbaarheid	3,2	0,1	3,3
	Totaal gerelateerd aan departementale begrotingen	206,5	3,8	210,3
	Totaal Rijksbijdrage excl. Onvoorzien	1382,6	27,2	1410,0
IF 16.01	Onvoorzien (FES-gerelateerd)	100,9	2,0	102,9
	Totaal Rijksbudget	1483,5	29,4	1512,9

5.3.2. Mutatieoverzicht Rijksbudget

Tabel 2 bevat het mutatieoverzicht. Dit mutatieoverzicht bevat conform de afspraken in de Uitwerkingsovereenkomsten uitsluitend die mutaties die een relatie hebben met de verantwoordelijkheid van het Rijk. Bij het overzicht gelden de volgende opmerkingen:

- Alle mutaties die onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de uitvoerende partijen vallen, zijn niet opgenomen.
- Zoals hiervoor al is aangegeven, wordt jaarlijks in de Voortgangsrapportage per 30 juni van het betreffende jaar de prijscompensatie van 2% over het voorafgaande kalenderjaar verwerkt. Deze indexering is overeengekomen in het Bestuursakkoord en de Uitwerkingsovereenkomsten. Voor zover de prijspeeraanpassingen niet gedekt zijn zal dit worden opgevangen binnen de betreffende departementale begrotingshoofdstukken.

³ Zie mutatieoverzicht tabel 2

**Tabel 2: Mutatieoverzicht Rijksbudget
(bedragen in miljoenen euro)**

	Bedrag pp 2005	Gecommuniceerd met 2 ^e Kamer	prijspeil	Bron: VGR-nr
Rijksbijdrage pp 2005 conform PKB/Basisrapportage	1.483,50	1.483,50	2005	Basisrap- portage
Scopewijzigingen	-	-	-	-
Technische mutaties				
- prijscompensatie	0,0	29,4	2006	1
Saldo technische mutaties, t.w. prijspeelaanpassingen	0,0	29,4		
Overige aanpassingen	-	-	-	-
Totaal aanpassingen		29,4		
Totaal	1483,5	1512,9	2006	

5.3.3. Ontwikkeling post onvoorzien

In het rijksbudget is een post onvoorzien opgenomen ten behoeve van de uitvoering van het project. Dit bedrag bedraagt 100,9 miljoen euro (pp 2005; 102,9 in pp 2006). In de verslagperiode hebben met uitzondering van de prijscompensatie op de post onvoorzien zelf geen toevoegingen of onttrekkingen aan de post onvoorzien plaatsgevonden.

5.3.4. Aangegane verplichtingen

Door de parlementaire goedkeuring van PKB PMR, Bestuursakkoord en Uitwerkingsovereenkomsten zijn de verplichtingen voor landaanwinning, 750ha en Groene Verbinding definitief geworden. Deze verplichtingen met periodieke betalingen zijn in de verslagperiode daarom administratief vastgelegd. Bij BRG geldt voor het definitief worden van de verplichting de aanwezigheid van een goedgekeurde projectplanning en van goedgekeurde uitvoeringsplannen voor de eerste projectperiode. Naar verwachting zullen deze in het eerste kwartaal van 2007 beschikbaar komen zodat ook de verplichting kan worden vastgelegd. Binnen VenW is deze verplichting vanwege begrotingstransparantie vastgelegd. Zowel het verplichtingen- als het kasbudget worden bij de Eerste Suppletore wet 2007 overgeboekt naar VROM. De producten Uitvoeringsorganisatie en Natuurcompensatie bevatten veel afzonderlijke verplichtingen. Verplichtingen met betrekking tot deze producten worden vastgelegd zodra er een individuele verplichting voor een concrete opdracht wordt aangegaan.

In de volgende tabel zijn de rijksverplichtingen weergegeven per deelproject en per departement. Het totale percentage van het Rijksbudget dat per 31 december 2006 verplicht is, bedraagt 61,8%. De vastgelegde verplichtingen dienen elk jaar te worden verhoogd met het overeengekomen indexpercentage van 2% over het nog niet betaalde gedeelte met uitzondering van de verplichting voor het deelproject 750 ha, waarop in het onderstaande nog nader wordt ingegaan.

**Tabel 3: Aangegane verplichtingen Rijksbudget
(bedragen in miljoenen euro, pp 2005)**

Artikel begroting	Deelproject	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal verplicht
FES-gerelateerd				
IF 16.01	Landaanwinning		637,3	637,3
IF 16.01	BTW Landaanwinning		121,1	121,1
IF 16.01	BTW Natuurcompensatie		0,0	0,0
IF 16.01	Natuurcompensatie	4,4	0,1	4,5
IF 16.01	Aanpassing Landzijdige infra		0,0	0,0
	Totaal FES-gerelateerd (muv post onvoorzien)	4,4	758,5	762,9
Gerelateerd aan departementale begrotingen				
IF 16.01	VenW: Uitvoeringsorganisatie	11,0	0,7	11,7
IF 16.01	VenW: 750ha		30,3	30,3
IF 16.01	VenW: Groene Verbinding		28,7	28,7
IF 16.01	VenW: BRG leefbaarheid		10,0	10,0
HFD XI, art. 8	VROM: 750ha		0,0	0,0
HFD XI, art. 8	VROM: BRG leefbaarheid		0,0	0,0
HFD XIV, art. 23.12	LNV: 750ha		90,9*	90,9
HFD XIV, art. 24.11	LNV: BRG leefbaarheid		0,0	0,0
HFD XIII	EZ: 750ha		0,0	0,0
HFD XIII	EZ: BRG leefbaarheid		0,0	0,0
	Totaal 750 ha	0,0	121,2	121,2
	Totaal BRG Leefbaarheid	0,0	10,0	10,0
	Totaal gerelateerd aan departementale begrotingen	11,0	160,6	171,6
	Totaal Verplicht excl. Onvoorzien	15,4	919,0	934,4
IF 16.01	Onvoorzien (FES-gerelateerd)			
	Totale verplichtingen	15,4	919,0	934,4

* LNV heeft als eerstverantwoordelijk departement, mede namens EZ en VROM, een gezamenlijke verplichting vastgelegd voor het deelproject 750 ha. In tabel 3 is het bedrag van deze verplichting in prijspeil 2006 opgenomen.

Vooruitlopend op de overboeking van het budget 750 ha door VROM aan LNV is LNV in 2006 een verplichting aangegaan van € 104.826.120. Dit bedrag is ook in de Jaarverantwoording 2006 van LNV opgenomen.

Dit bedrag is gelijk aan de som van de gezamenlijke jaarbedragen van EZ, VROM en LNV, die al zijn geïndexeerd naar het jaar waarin de betreffende jaartranche zal worden betaald.

Omdat deze systematiek van prijspeilaanpassingen afwijkt van de door de overige departementen gehanteerde systematiek, is het verplichtingenbedrag in deze Voortgangsrapportage herberekend conform de door de overige departementen gehanteerde systematiek van prijspeilaanpassingen. Op pp 2006 bedraagt de aangegane verplichting dan € 90.924.301.

5.3.5. Kasritme

Per 31 december 2006 is 3,1 % van het Rijksbudget tot betaling gekomen. In tabel 4 wordt het overzicht van de kasuitgaven van het Rijk gegeven. Het grootste deel van de kasbetalingen bestaat uit de VenW-bijdrage voor het deelproject 750 ha à 30,3 mln euro (pp 2006), die conform de toezegging van de minister van VenW aan de Tweede kamer en conform de Tweede Supplettoire wet 2006 in 2006 aan de Stichting Nationaal Groenfonds is overgemaakt.

**Tabel 4: Overzicht kasuitgaven Rijksgedeelte
(bedragen in miljoenen euro)**

Begrotings-artikel	Deelproject	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal gerealiseerd
FES-gerelateerd				
IF 16.01	Landaanwinning			
IF 16.01	BTW Landaanwinning			
IF 16.01	BTW Natuurcompensatie			
IF 16.01	Natuurcompensatie	2,3	1,6	3,9
IF 16.01	Aanpassing Landzijdige infra			
	Totaal FES-gerelateerd (muv post onvoorzien)	2,3	1,6	3,9
Gerelateerd aan departementale begrotingen				
IF 16.01	VenW: Uitvoeringsorganisatie	7,5	1,5	9,0
IF 16.01	VenW: 750ha		30,3	30,3
IF 16.01	VenW: Groene Verbinding			
IF 16.01	VenW: BRG leefbaarheid			
HFD XI, art. 8	VROM: 750ha			
HFD XI, art. 8	VROM: BRG leefbaarheid			
HFD XIV, art. 23.12	LNV: 750ha		4,0	4,0
HFD XIV, art. 24.11	LNV: BRG leefbaarheid			
HFD XIII	EZ: 750ha			
HFD XIII	EZ: BRG leefbaarheid			
	Totaal 750 ha	0,0	34,3	34,3
	Totaal BRG Leefbaarheid	0,0	0,0	0,0
	Totaal gerelateerd aan departementale begrotingen	7,5	35,8	43,3
	Totaal gerealiseerd excl. Onvoorzien	9,8	37,4	47,2
IF 16.01	Onvoorzien (FES-gerelateerd)			
	Totaal gerealiseerd	9,8	37,4	47,2

5.4 Risico's

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste geïdentificeerde risico's voor het Rijk. Het betreft risico's die betrekking hebben op de kritische succesfactoren voor het Rijk zoals in de Basisrapportage vermeld. De beheersstrategie van het Rijk is erop gericht de kansen en/of de gevolgen te verlagen tot een acceptabel niveau.

De uitvoerende partijen hebben voor hun deelproject een eigen risicoprofiel en managen dit zelf. Hierover wordt in deze rapportage niet gerapporteerd, tenzij het betreffende risico samenvalt met of leidt tot een rijksrisico. De uitvoerende partijen rapporteren over de risico's die primair bij hun eigen organisatie liggen, maar die gevolgen kunnen hebben voor het Rijk. Tevens kunnen zij risico's signaleren die van het Rijk zijn. De door de uitvoerende partijen gerapporteerde risico's worden, indien nog niet bekend bij het Rijk, opgenomen in de risicodatabase van het Rijk en meegewogen bij de hieronder vermelde rapportage van de toprisico's van het Rijk. Onderscheid wordt gemaakt tussen risico's die vooral de planning betreffen en risico's die primair financieel van aard zijn.

De belangrijkste risico's in de huidige fase van het project zijn risico's met betrekking tot de planning. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de complexe samenhang van procedures die van invloed zijn op het behalen van de mijlpaal 'start realisatie landaanwinning'.

Risico's die vooral de planning betreffen:

Geen borging maatregelen luchtkwaliteit in bestemmingsplan

Risico: Maatregelen luchtkwaliteit zijn niet goed in het bestemmingsplan te borgen, omdat deze niet ruimtelijk van aard zijn en buiten het bestemmingsplangebied hun beslag krijgen.

Beheersing: Voor de borging van de maatregelen wordt een overeenkomst opgesteld tussen gemeente Rotterdam, Havenbedrijf en Rijk. Deze moet bij het vaststellen van het bestemmingsplan definitief zijn. In de overeenkomst wordt een systeem van monitoring opgenomen, op basis waarvan partijen zonodig de maatregelen zullen bijstellen.

Vertraging MER-Aanleg en -Bestemming

Risico: Door latere oplevering van de MER-Aanleg en/of -Bestemming lopen vervolgpcedures zoals het bestemmingsplan Maasvlakte 2, de concessieverlening, de ontgrondingvergunning en de passende beoordeling ten behoeve van de Nbw-vergunning vertraging op. Voor het bestemmingsplan zijn de gevolgen het grootst, aangezien dat op het kritieke pad ligt.

Beheersing: De directe beheersing van dit risico ligt bij het HbR als initiatiefnemer. Frequent overleg tussen het HbR, de bevoegde gezagen (gemeente Rotterdam en provincie Zuid-Holland) en het Rijk moet leiden tot snelle bijsturing en beheersing van eventuele vertraging.

Complexiteit van procedures roept vragen op

Risico: De complexiteit van de procedures kan weerstand en onduidelijkheid oproepen met als gevolg dat veel tijd en aandacht nodig is bij het doorlopen van de procedures, zoals de verwerking van de inspraakreacties.

Beheersing: Gezamenlijk wordt de inspraak bij de procedures zo veel mogelijk gestroomlijnd. Dit heeft onder meer geleid tot het zoveel mogelijk gelijkschakelen van samenhangende procedures, het inschakelen van het Inspraakpunt VenW bij alle procedures, het opstellen van een procedurewijzer en samenwerking bij de beantwoording van de verschillende inspraakreacties.

Vernietiging besluiten zeereservaat

Risico: De Raad van State vernietigt het Aanwijzingsbesluit en/of Beheerplan Voordelta op grond van onvoldoende juridische en/of inhoudelijke onderbouwing waardoor het Zeereservaat niet kan worden ingesteld. Door het ontbreken van jurisprudentie bestaat er onzekerheid over de interpretatie door de Raad van State van de toepassing van de Natuurbeschermingswet.

Beheersing: Door PMR wordt de beoogde onderbouwing gecheckt op mogelijke vernietigingsgronden en zal een extra kwaliteitstoets worden uitgevoerd.

Eén of meerdere schorsingen van procedures

Risico: De voorzieningenrechter schorst één of meerdere besluiten met als gevolg dat de bodemprocedure volledig moet worden doorlopen bij de Raad van State. Dit heeft tot gevolg dat de aanleg of in gebruik name van Maasvlakte 2 mogelijk vertraging oploopt. De omvang van een dergelijke vertraging is afhankelijk van de scope van de procedure waar de schorsing op betrekking heeft.

Beheersing: Via de coördinatiegroep wordt actief erop toegezien dat de bevoegde gezagen snel en zorgvuldig de inspraak behandelen bij de procedures en daarbij de risico's goed onderkennen en beheersen.

Verlies draagvlak in de regio

Risico: Door onvoldoende communicatie naar de omgeving ontstaat verlies van draagvlak waardoor meer inspraakreacties te verwachten zijn. Meer inspraak leidt tot een verhoogde kans dat vertraging optreedt bij het verkrijgen van een onherroepelijk besluit.

Beheersing: Er wordt actief omgevingsmanagement toegepast: continue media-analyse, intensief contact met regionale bestuurders en vertegenwoordigers van maatschappelijke partijen. Er wordt zoveel mogelijk gezamenlijk opgetrokken met het HbR. Stimuleringsregeling Zeeland/Zuid-Hollandse eilanden moet bijdragen aan verkleinen risico draagvlakverlies.

Voortgang 750 ha loopt achter bij landaanwinning

Risico: De voortgang van de 750 ha loopt zodanig uit de pas met de landaanwinning dat het maatschappelijk draagvlak voor het gehele project PMR erodeert. De planontwikkeling in IJsselmonde (600 ha) loopt moeizaam. Er is ongenoegen bij bewoners en agrariërs.

Beheersing: De Provincie heeft inmiddels een procesmanager voor het gebied Midden-IJsselmonde aangesteld. De minister van VROM en de verantwoordelijke Gedeputeerde hebben bij de gemeenteraad aangedrongen op medewerking.

Projectbelangen conflicteren met bredere verantwoordelijkheden

Risico: Omdat voorrang wordt gegeven aan andere, bredere belangen worden bepaalde afspraken niet gemaakt of besluiten niet genomen met als gevolg vertraging in de besluitvorming.

Beheersing: De PMR partners agenderen potentiële probleempunten in de betreffende overleggen en in het tweewekelijks coördinatieoverleg. Zonodig wordt binnen het Rijk het DG-beraad bijeengeroepen.

Risico's die primair financieel van aard zijn:

Kosten maatregelen luchtkwaliteit

Risico: De kosten van maatregelen voor luchtkwaliteit worden geraamd op ruim 100 mln euro. Over de verdeling van deze kosten en eventuele risico's op dit terrein zijn nog geen afspraken gemaakt. In het projectbudget zijn geen middelen hiervoor gereserveerd.

Beheersing: Rijk zet in op een kostenafpraak tussen partijen die leidt tot inzet van de meest kosteneffectieve maatregelen (voornamelijk bronmaatregelen te treffen door HbR).

Notificatieprocedure staatssteun pakt negatief uit

Risico: De EU oordeelt negatief over deelname Rijk in HbR en concludeert dat het om ongeoorloofde staatssteun gaat (staatssteunbepalingen EG-Verdrag).

Beheersing: Notificatieprocedure loopt onder coördinatie van het Ministerie van EZ. Verzoeken van de Commissie om informatie worden zorgvuldig en snel beantwoord, tot nu toe naar tevredenheid van Brussel.

Ontwikkelingen van overige, in voorgaande rapportage toegelichte, risico's

Geen parlementaire besluitvorming in 2006

Het risico dat de Tweede Kamer het totale pakket niet vóór de verkiezingen zou behandelen is niet opgetreden. Hierdoor is het mogelijk geworden om de vervolgpcedures begin 2007 te starten en de Rijksfinanciering voor BRG en 750 ha in gang te zetten. Tevens is het vertrouwen van marktpartijen in de totstandkoming van de Maasvlakte 2 toegenomen.

5.5 Borging van de afspraken en kwaliteit

Het Rijk heeft een Beheersmodel voor PMR opgesteld conform de kaders van het Basis Beheersmodel Grote Projecten van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Het borgen van de publieke doelen en de projectbeheersing geschiedt, gezien vanuit het Rijk, door toetsen op afstand. Dat wil zeggen dat het Rijk, binnen de kaders van de afspraken in de Uitwerkingsovereenkomsten, toetst of de projectorganisaties van de uitvoerende partijen de eigen verantwoordelijkheid voor de projectbeheersing invullen. Bij gebleken noodzakelijkheid grijpt het Rijk zelf in om verbeteringen af te dwingen.

De belangrijkste bewakingsinstrumenten vanuit de procesbeheersing zijn derhalve:

- de audits van de uitvoerende partij op de eigen procesbeheersing,
- de audits vanuit het vakdepartement,
- informatie over de resultaten van die audits en de op basis van de audits gestarte vervolgcacties, c.q. getroffen beheersmaatregelen.

De audits, die door het Rijk in de uitvoering zullen worden uitgevoerd op de deelprojecten worden qua frequentie, aard en focus afgestemd op de auditplannen en auditresultaten van de uitvoerende partijen. Als gevolg hiervan wordt een in de tijd flexibel auditplan opgesteld, teneinde gebruik te maken van de resultaten uit eerdere audits en de faseafhankelijke deelprojectrisico's.

Het Rijk heeft in de verslagperiode geen specifieke audit uitgevoerd bij één van de deelprojecten. Op dit moment wordt in het kader van het jaarlijkse auditplan een audittraject opgestart. Deze is gericht op de landaanwinning, waarbij het gaat om een check of de overeengekomen randvoorwaarden, uitgangspunten en spelregels door iedereen worden gehanteerd en werkbaar zijn. Werkt de afgesproken werkwijze ook in de praktijk of zijn er bijvoorbeeld andere afspraken nog noodzakelijk?

Specifieke invulling van de audits gebeurt aan de hand van het risicodossier en de bevindingen bij de eerste Voortgangsrapportage.

Afkortingenlijst

750ha	Deelproject 750 hectare natuur en recreatiegebied
APMT	A.P. Möller Terminals
BLK2005	Besluit Luchtkwaliteit 2005
BRG	Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied
DG	Directeur-Generaal
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FES	Fonds Economische Structuurversterking
HbR	Havenbedrijf Rotterdam N.V.
HFD	Hoofdstuk
HSL	Hogesnelheidslijn
IBOI	Indexering Bruto Overheidsinvesteringen
IF	Infrafonds
LNV	Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Voedselkwaliteit
MER	Milieueffectrapportage
MER-aanleg	Milieueffectrapportage mbt aanleg van Maasvlakte 2
MER-bestemming	Milieueffectrapportage mbt gebruik van Maasvlakte 2
MEP	Monitorings- en evaluatieprogramma
Nbw-vergunning	Natuurbeschermingswetvergunning 1998
NO ₂	Stikstofdioxide
NO _x	Verzamelnaam van stikstofoxiden
OMP	Overleg Maatschappelijke Partijen
OTB	Ontwerp Tracé Besluit (tbv A15 Maasvlakte Vaanplein)
PKB	Planologische Kernbeslissing
PMR	Project Mainportontwikkeling Rotterdam
pp	Prijspeil
SMB	Strategische Milieubeoordeling
TK	Tweede Kamer
UWO	Uitwerkingsovereenkomst
VenW	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
VGR	Voortgangsrapportage
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer